

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

ЗАТВЕРДЖЕНО

На засіданні кафедри іноземної
філології, українознавства та соціально-
правових дисциплін

Протокол № 1 від 27 серпня 2019 р.

Зав. кафедри

С.А. С.А. Остапенко

РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ
«ФІЛОСОФІЯ»

Ступінь: Бакалавр

Кількість кредитів ECTS 4

Розробник: Ніколенко К.В.
доцент кафедри іноземної
філології, українознавства та
соціально-правових дисциплін,
к.філос.н.

1. Опис дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни
Обов'язкова (для студентів спеціальності "назва спеціальності") / вибіркова дисципліна	Обов'язкова
Семестр (осінній / весняний)	осінній
Кількість кредитів	4
Загальна кількість годин	120
Кількість модулів	1
Лекції, годин	25
Практичні / семінарські, годин	15
Лабораторні, годин	-
Самостійна робота, годин	80
Тижневих годин для денної форми навчання:	
аудиторних	3
самостійної роботи студента	6
Вид контролю	екзамен

2. Програма дисципліни

Ціль – увести студентів у сферу формування, функціонування і розвитку духовного виробництва, що продукує знання з основних проблем буття, мислення і пізнання; допомогти студентам самовизначитися в особистих світоглядних позиціях, сформувати соціально-філософську свідомість.

Завдання: усвідомити сутність філософського розуміння світу, роль філософії в системі світогляду, її співвідношення з іншими типами освоєння людського буття; прищеплювання студентам глибоких знань про основні принципи, категорії і закономірності розвитку філософського знання, про досягнутий рівень їхнього сучасного стану.

Предмет: Філософське буття, історія філософії.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

Тема №1. Філософський світогляд і його функції

Тема №2. Західна філософія. Основні історичні типи.

Тема №3. Філософська думка в Україні.

Тема №4. Сучасна західна філософія.

Тема №5. Філософське розуміння світу: буття, матерія.

Тема №6. Філософія свідомості.

Тема №7. Пізнання і його основні форми.

Тема №8. Діалектика як філософська категорія.

Тема №9. Природа як предмет філософського аналізу.

Тема №10. Суспільство, як система що розвивається.

Тема №11. Глобалістика та глобальні проблеми.

3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)				
	усього	у тому числі			
		лекц.	пр./сем.	лаб.	срс
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Загально-філософське розуміння світу.					
Тема 1. Філософський світогляд і його функції.	11	2	2	-	7
Тема 2. Західна філософія. Основні історичні типи.	13	4	2	-	7
Тема 3. Філософська думка в Україні.	10	2	1	-	7
Тема 4. Сучасна Західна філософія.	10	2	1	-	7
Разом за змістовим модулем 1	44	10	6	-	28
Змістовий модуль 2. Прикладна філософія.					
Тема 5. Філософський вимір буття і матерії.	13	4	1	-	8
Тема 6. Філософія свідомості.	11	2	1	-	8
Тема 7. Пізнання і його основні форми.	11	2	1	-	8
Тема 8. Діалектика як філософська категорія.	11	2	1	-	8
Тема 9. Природа як предмет філософського аналізу.	11	1	2	-	8
Тема 10. Суспільство як система, що розвивається.	10	2	2	-	6
Тема 11. Глобалістика та глобальні проблеми.	9	2	1	-	6
Разом за змістовим модулем 2	76	15	9	-	52
Усього годин	120	25	15	-	80

4. Теми семінарських/практичних/лабораторних занять

5.

№ з/п	Вид та тема семінарського заняття	Кількість годин
1	Семінар – розгорнута бесіда Філософський світогляд і його функції.	2
2	Семінар запитань і відповідей Західна філософія. Основні історичні типи.	2
3	Семінар – розгорнута бесіда Філософська думка в Україні. Сучасна Західна філософія.	2
4	Семінар розмірковування Філософський вимір буття, матерія, свідомість.	2
5	Семінар розгорнута бесіда Діалектика та пізнання як філософські проблеми.	2
6	Семінар розгорнута бесіда Природа як предмет філософського аналізу.	2
7	Семінар розгорнута бесіда Суспільство як система, що розвивається.	2
8	Семінар запитань і відповідей Глобалістика та глобальні проблеми.	1
Всього:		15

5. Індивідуальні завдання

1. Огляд періодичної і монографічної наукової літератури.
2. Підготовка рефератів, доповідей за обраною темою.

3. Підготовка тез доповідей з метою виступу на університетських, всеукраїнських та міжнародних семінарах та конференціях.

6. Обсяги, зміст та засоби діагностики самостійної роботи

Тема	Кількість годин самостійної роботи	Зміст самостійної роботи	Засоби діагностики
Змістовий модуль 1. Загально-філософське розуміння світу			
Семінар – розгорнута бесіда Тема 1. Філософський світогляд і його основні функції.	7	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: специфіка об'єкту та предмету філософії, його історична зміна; предмет філософії; поняття про співвідношення світогляду та філософії; історичні типи світогляду: міфологія, релігія, філософія; функції філософії: світоглядна, методологічна, гносеологічна, аксіологічна, інтегративна та ін. Джерела [1, 2, 4, 6, 11, 17, 18, 22]. 2. Підготовка до опитування та тестування.	Фронтальне та індивідуальне опитування
Семінар запитань і відповідей. Тема 2. Історичні типи філософії.	7	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: напрямки філософії стародавньої Індії, Китаю; поняття античної філософії; етапи її розвитку та загальні особливості; розвиток ідей у натурфілософських («фізичних») школах Стародавньої Греції; моральна та логічна проблематика філософії Сократа; антична філософія класичного періоду (Платон, Арістотель); релігійний характер середньовічного світогляду й філософії; період апологетики та патристики; схоластична філософія; дискусія «номіналізму» та «реалізму»; загальні особливості та етапи розвитку, загальна характеристика епохи Відродження, антропоцентризм та ідеї гуманізму. Джерела [1, 2, 3, 4, 6, 7, 43, 44, 45, 46].	Фронтальне та індивідуальне опитування, тестування
Семінар – розгорнута бесіда Тема 3,4. Філософська думка в Україні. Основні філософські концепції сучасності.	14	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: періодизація та проблематика української філософії; антропологічне вчення Г. Сковороди, філософія романтизму. Підготовка до оцінки місця української філософії в контексті світової філософської думки. Джерела [1, 2, 3, 6, 7, 8, 9, 11, 18, 35, 36, 37, 42, 45, 46]. 2. Написання есе.	Фронтальне та індивідуальне опитування
Разом	28		

Змістовий модуль 1			
Змістовий модуль II: Прикладна філософія.			
Семінар – розмірковування Тема 5,6. Філософське розуміння світу: буття та матерія, свідомість.	16	<p>1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: Проблема субстанції в історії філософії; матеріальне буття та його форми: субстанційний та реляційний підходи; основні категорії онтології: сутність-явище, простір-час, причина-наслідок; основні сфери буття світу.</p> <p>Підготовка до розмірковування над питаннями: зміст філософського розуміння буття на різних етапах розвитку філософії; культурно-історичний час і простір; сутність ідеалістичної концепції буття; матеріалістична концепція буття; особливості неklasичної концепції буття.</p> <p>Джерела [1, 2, 3, 4, 6, 11, 17, 18, 19,22, 45].</p> <p>2. Підготовка до самотестування.</p>	Фронтальне та індивідуальне опитування, Подання есе на перевірку
Семінар розгорнута бесіда Тема 7,8. Діалектика та пізнання як філософські проблеми.	16	<p>1. Опрацювання теоретичного матеріалу: поняття пізнання у філософії, різновиди пізнання - раціональне та чуттєве пізнання. Істина як кінцева мета пізнання. Критерії істини. Перевірка знання практикою, практика як критерій стини. Особливості наукового пізнання, логічні методи, спеціальні, загально-наукові. Аналіз, синтез, обґрунтування, аналогія, тощо.</p> <p>Опрацювання теоретичного матеріалу: визначення діалектики, метафізика, релятивізм, софістика, еклектика як альтернативи діалектики. Закон заперечення заперечення, закон переходу кількісних змін в якісні, єдності та боротьби протилежностей. Одиичне та загальне, та інші категорії діалектики. поняття природи у філософії, основні концепції природи.</p> <p>Джерела [1, 2, 3, 6, 11, 15, 16, 17, 18, 21, 46].</p> <p>2. Підготовка до самотестування.</p>	Фронтальне та індивідуальне опитування
Семінар розгорнута бесіда Тема 9. Природа як предмет філософського аналізу.	8	<p>1. Опрацювання теоретичного матеріалу щодо понять природа, особистість, суспільство, перша і друга природа. Визначення природничих концепцій у філософській площині.</p> <p>Джерела [1, 2, 3, 6, 11, 15, 16, 17, 18, 21, 22, 34,45].</p>	Тестування. Фронтальне опитування
Семінар розгорнута бесіда Тема 10 Суспільство як система, що розвивається.	6	<p>1. Опрацювання теоретичного матеріалу: теорії виникнення суспільства, історичні типи існування суспільства, філософські концепції суспільства. Типи особистості. Взаємодія суспільства та особистості. Волюнтаризм, фаталізм як філософські концепції.</p> <p>Джерела [1, 2, 3, 6, 11, 15, 16, 17, 18, 21,22,34,45].</p> <p>2. Підготовка до написання синопсисів.</p>	Фронтальне та індивідуальне опитування.

11. уміння визначати основні чинники взаємодії суспільства та особистості	+											
12. здатність обґрунтовувати основні тенденції розвитку, взаємодії, виникнення та становлення культур									+			

8. Форми навчання

Лекції, семінарські заняття, самостійна робота (написання відгуку на прочитаний художній твір, аналіз філософської концепції мислителя за наведеним переліком характеристик, самостійне опрацювання додаткових питань за наведеним переліком літератури).

9. Методи оцінювання

Екзамен.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Рівень сформованості компетентностей студента оцінюється протягом семестру у 50 балів та при проведенні підсумкового контролю – екзамену у 50 балів.

№ теми практичного заняття	Вид роботи/бали					
	Тестові завдання	Ситуаційні завдання	Обговорення теоретичних питань теми	Індивідуальне завдання	ПМК	Сума балів
Змістовий модуль 1.						
Тема 1			3		3	
Тема 2	2		2		4	
Тема 3			3	5	3	
Разом змістовий модуль 1	2		8	5	10	25
Змістовий модуль 2.						
Тема 4			2		2	
Тема 5			2		2	
Тема 6	2		2		2	
Тема 7			2		2	
Тема 8			2	3	2	
Разом змістовий модуль 2	2		10	3	10	25
Всього						50

Загальне оцінювання результатів вивчення дисципліни

Для виставлення підсумкової оцінки визначається сума балів, отриманих за результатами екзамену та за результатами складання змістових модулів. Оцінювання здійснюється за допомогою шкали оцінювання загальних результатів вивчення дисципліни (модулю).

Оцінка		
100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	3, «задовільно»
60-69	E	
59-30	FX	2, «незадовільно»
0-29	F	

11. Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки з вивчення дисципліни
2. Опорні конспекти лекцій.
3. Підручники, посібники та монографії.
4. Тести для підсумкового контролю.

12. Рекомендована література

Базова:

1. Андрущенко В.П. Михайличенко М.І. Сучасна соціальна філософія. / В.П. Андрущенко, М.І. Михайличенко – К.: Либідь, 1996. – 204с.
2. Вишенський І. Книжка // Історія філософії України. – К., 1993
3. Герасимчук А.А. Курс лекцій з філософії: Навч. посібн. – К.: Кид-во Європ. ун-ту, 2002. – 422с.
4. Герасимчук А.А. Курс лекцій з філософії: Навч. посібник. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2002. – 422с.

Допоміжна:

5. Вернадский В.И. Размышление натуралиста. / В.И. Вернадский – Кн. 1-2. – М., 1975-1977. – 346с.
6. Антология мировой философии: В 4т. - М., 1971.
7. Аристотель. Политика. // Аристотель. - Соч. в 4т. – Т.4 – М., 1973-1983.
8. Асмус В.Ф. Античная философия. – М., 1978
9. Бекон Ф. Новый Органон. // Антология мировой философии. – Т.2. – С.192-222
10. Бердяев Н.А. Мировоззрение Достоевского. // Очерки русской философии. – Свердловск, 1991
11. Бердяев Н.А. Русская идея. // Вопросы философии. – 1990. - № 1,2
12. Бердяев Н.А. Смысл истории. – М., 1990
13. Бердяев Н.А. Смысл творчества. // Соч. – М., 1989
14. Бичко І., Бичко А. Історія філософії. – К., 2002.
15. Бичко І., Забужко О. Філософія української ідеї та її індоєвропейський контекст. – К., 1992
16. Боэций. Утешение философией. – М., 1990
17. Буржуазная философия XX ст. – М., 1974.
18. Вала Лоренцо. О наслаждении. // Антология мировой философии. – Т.2

19. Философский словарь.
20. Філософія. Курс лекцій. Навчальний посібник. – К., 1993
21. Філософія: Курс лекцій / І.Бичко. – К., 1993
22. Франк С.Л. Ницше Ф. и этика «любви к дальнему» // Соч. – М., 1990
23. Фрейд З. „Я” и „Оно”. // Труды ранних лет. – Т.1. - Тбилиси, 1991
24. Фрейд З. Тотем и табу. // Там же.
25. Фромм Э. Анатомия человеческой деструктивности. – М., 1994
26. Фромм Э. Бегство от свободы. – М., 1989
27. Фромм Э. Иметь или быть? – М., 1986
28. Фромм Э. Искусство любить. // Душа людини. – М., 1992
29. Хайдеггер М. Відчуженість // Розмова на путівці. – М., 1991
30. Хайдеггер М. Слова. – СПб., 1991
31. Хайдеггер М. Що таке філософія? // Вопросы філософії. – 1993. - №8
32. Хижняк З.І. Києво-Могилянська академія. – К., 1991
33. Хоружий С.С. После перерыва. Пути русской философии. – СПб., 1994
34. Циолковский К.Э. Грезы о Земле и небе. – Тула, 1986
35. Циолковский К.Э. Живая Вселенная // Вопросы философии. – 1991 - №6
36. Шопенгауэр А. Афоризмы и максимы. – Ленинград, 1991
37. Шопенгауэр А. Мир как воля и представление. – М., 1994
38. Шпенглер О. Закат Европы. – Минск, 1998
39. Эпикур. Эпикур приветствует Менекея // Диоген Лаэртский. О жизни, учениях и изречениях знаменитых философов. – М., 1979
40. Юнг К. Психологічні типи. – М., 1992
41. Юркевич П. Серце і його значення в духовному житті людини за вченням слова Божого // Історія філософії України: хрестоматія. – К., 1993
42. Яковлева Л.И. Хрестоматия по западной философии XVII – XVIII веков. – М.: ФАИР-ПРЕСС, 2003. – 784с.
43. Ясперс К. Истоки истории и ее цель // Философия истории: хрестоматія. – М., 1998. – С. 37-36.

Інформаційні ресурси

44. [http:// dic.academic.ru/dic.nsf/filos/230](http://dic.academic.ru/dic.nsf/filos/230)
45. irbis-nbuv.ua
46. mvd.tenet.odessa.ua